

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Tomáše Kocourka a soudkyň Evy Šonkové a Sylvie Šiškeové v právní věci žalobce: **V. M.**, zast. Mgr. Liborem Vincencem, advokátem se sídlem Štěpánská 540/7, Praha 2, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 17. 3. 2025, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 1. 12. 2025, č. j. 47 Ad 11/2025-21,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Přehled dosavadního řízení

[1] V této věci je sporné, zda měla žalovaná při výpočtu výše dílčího českého starobního důchodu žalobce zohlednit i dobu, po kterou žalobce vykonával před 1. 4. 2003 pracovní činnost na území České republiky.

[2] Žalobce je občanem Ukrajiny, který požádal žalovanou o přiznání starobního důchodu. Žalovaná vyšla z toho, že žalobce nesplnil podmínku účasti na pojištění nejméně po dobu 35 let zakládající nárok na starobní důchod podle § 29 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, na základě dob pojištění získaných podle tohoto zákona, resp. předcházející vnitrostátní úpravy. Potřebnou dobu pojištění splnil pouze s přihlédnutím k čl. 15 Smlouvy mezi Českou republikou a Ukrajinou o sociálním zabezpečení, publ. pod č. 29/2003 Sb. m. s. (dále jen „Smlouva“). Podle čl. 39 odst. 4 Smlouvy bylo možné považovat za dobu pojištění v České republice pouze období od 1. 4. 2003, neboť před tímto datem měl žalobce trvalý pobyt na území Ukrajiny. Doba pojištění získaná na území České republiky před datem 1. 4. 2003 se podle tohoto ustanovení považuje za dobu pojištění na Ukrajině. S tímto názorem žalobce nesouhlasil, a proto podal proti tomuto rozhodnutí námitky, které však žalovaná v záhlaví označeným rozhodnutím zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila.

[3] Proti tomuto rozhodnutí žalované podal žalobce žalobu ke Krajskému soudu v Praze (dále jen „krajský soud“), který ji zamítl.

[4] Krajský soud vyšel především z rozsudku NSS ze dne 3. 12. 2015, č. j. 9 Ads 182/2015-40. Podle jeho závěrů Smlouva zachovává pro doby pojištění získané před vstupem Smlouvy v platnost (1. 4. 2003) princip teritoriality, na němž byla postavena předchozí Dohoda mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o sociálním zabezpečení ze dne 2. 12. 1959, vyhlášená pod č. 116/1960 Sb. Na doby pojištění získané před 1. 4. 2003 tedy nelze aplikovat čl. 6 Smlouvy, protože v tuto dobu nebyla Smlouva ještě platná a přechodné ustanovení (čl. 39 odst. 4 Smlouvy) stanovilo vlastní způsob zhodnocení těchto dob. Jde-li tedy o období před 1. 4. 2003, je podle čl. 39 odst. 4 Smlouvy rozhodujícím kritériem to, kde měl žalobce trvalý pobyt. To, že měl žalobce i před 1. 4. 2003 odvádět pojistné v České republice, tedy není rozhodné.

II. Obsah kasační stížnosti

[5] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost, jejíž důvody podřadil pod § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

[6] Stěžovatel namítá, že napadený rozsudek je v rozporu s čl. 6 Smlouvy, podle něhož se na pracovníky vztahují právní předpisy té smluvní strany, na jejímž území je vykonávána pracovní činnost. Stěžovatel byl v České republice pojištěn od 1. 9. 1993 do 22. 7. 2023 (vyjma období od 1. 10. 2000 do 4. 6. 2001), tedy téměř 30 let. Krajský soud nesprávně aplikoval čl. 15 Smlouvy, neboť stěžovatel přispíval pouze do sociálního systému České republiky, nikoliv duplicitně i do sociálního systému Ukrajiny, a proto by mu měl být celý starobní důchod vyplácen v České republice.

[7] Čl. 39 odst. 4 Smlouvy je v rozporu se smyslem a účelem hrazení důchodového pojištění, neboť stěžovatel na Ukrajině žádné platby na důchodové pojištění neodváděl (na rozdíl od České republiky). Toto ustanovení je navíc diskriminační. Získání trvalého pobytu v České republice bylo totiž obtížné. K uvolnění došlo až poté, co vstoupila Smlouva v platnost. Stěžovatel je přesvědčen, že mu Ukrajina za sporné období žádný starobní důchod nepřizná, neboť nebyl plátcem pojištění.

[8] Výklad krajského soudu je v rozporu s principem teritoriality vyjádřeným v § 5 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění. Nelze proto přijmout argumentaci spočívající v nutnosti trvalého pobytu na území České republiky před 1. 4. 2003.

[9] Žalovaná se ztotožnila s právním názorem krajského soudu, ke kasační stížnosti se nevyjádřila.

III. Posouzení kasační stížnosti

[10] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je

pokračování

kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatel je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupen advokátem.

[11] Vzhledem k tomu, že věc byla v souladu se zákonem projednána v řízení před krajským soudem specializovaným samosoudcem, zabýval se Nejvyšší správní soud dále přijatelností kasační stížnosti ve smyslu § 104a s. ř. s.

[12] Kasační stížnost je přijatelná tehdy, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Vymezením tohoto neurčitého právního pojmu se Nejvyšší správní soud zabýval v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu, 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístež změnit výklad určité právní otázky řešené dosud správními soudy jednotně, 4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[13] Stěžovatel v kasační stížnosti neuvedl, jaké důvody by měly svědčit pro její přijatelnost. Neoznačil právní otázku, kterou se Nejvyšší správní soud dosud nezabýval nebo posoudil rozdílně či v níž je třeba změnit dosavadní judikaturu. O přijatelnosti kasační stížnosti neschvědí ani závěry krajského soudu, z nichž neplyne, že by se krajský soud dopustil hrubého pochybení při výkladu práva nebo se bezdůvodně odchýlil od ustálené judikatury. Stěžovatel sice se závěry krajského soudu nesouhlasí, avšak sám nepoukázal na jakoukoliv judikaturu Nejvyššího správního soudu, kterou podle něj krajský soud nerespektoval.

[14] Krajský soud postavil svůj rozsudek především na zcela přílehlavých závěrech rozsudku NSS č. j. 9 Ads 182/2015-40. Devátý senát rozdělil posouzení podobné věci na dvě relativně samostatná časová období. Dělicím kritériem těchto období je den, kdy vstoupila Smlouva v platnost, tedy 1. 4. 2003 (bod 21 rozsudku devátého senátu). Pokud jde o osoby, které měly trvalý pobyt na Ukrajině ke dni 1. 4. 2003, je třeba podle čl. 39 odst. 4 Smlouvy považovat všechny doby pojištění získané do tohoto okamžiku za ukrajinské. To, zda osoba získala tyto doby pojištění v České republice, nebo na Ukrajině, není důležité (viz body 22 a 23 rozsudku devátého senátu). Smlouva totiž výslovně zakotvuje odlišná pravidla pro doby pojištění získané před vstupem Smlouvy v platnost a pro doby získané poté. Pro období před 1. 4. 2003 zachovává Smlouva tzv. teritoriální princip (založený na trvalém pobytu žadatele), jak to činila předtím Dohoda mezi ČSR a SSSR, tj. nehodnotí je na základě tzv. proporcionálního principu (bod 24 rozsudku devátého senátu). Stěžovatelův výklad by v konečném důsledku vedl k setření rozdílu mezi úpravou pro doby pojištění získané

před a po vstupu Smlouvy v platnost, což by popíralo logiku přechodných ustanovení. Čl. 39 odst. 4 Smlouvy není ani v rozporu s účelem Smlouvy. Účelem obou režimů je docílit toho, aby občané smluvních stran nebyli znevýhodněni či znevýhodněni pro výkon práce na území druhého smluvního státu nebo pro cizího zaměstnavatele. Každá úprava pouze volí jiné metody k dosažení tohoto účelu (viz bod 25 rozsudku devátého senátu). Ústavní soud v usnesení ze dne 23. 3. 2021, sp. zn. IV. ÚS 3401/20, bodě 10, naznal, že výklad podaný v rozsudku devátého senátu odpovídá ustáleným principům judikatury Ústavního soudu, týkajících se jak důrazu na jazykový výklad Smlouvy, tak omezené možnosti soudů zasahovat do oblasti sociálních práv, tím spíše s mezinárodním přesahem.

[15] Stěžovatel svoji polemiku se závěry krajského soudu opírá o § 5 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, v souladu s nímž byl účasten ve sporném období (před 1. 4. 2003) českého důchodového pojištění, do něž odváděl pojistné. K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že žalovaná v rozhodnutí o námitkách detailně vysvětlila a krajský soud toto posouzení aproboval, že stěžovatel nezískal zákonem požadovanou dobu pojištění výlučně na základě pojistných dob, na něž se vztahuje § 5 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, resp. předchozí vnitrostátní úprava, takže vznik nároku na starobní důchod musel být posouzen i s ohledem na Smlouvu (její čl. 15). Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 28. 4. 2010, č. j. 4 Ads 89/2009-86, aproboval postup žalované, která po zjištění, že nejsou splněny podmínky čl. 13 Smlouvy pro stanovení důchodu výlučně na základě dob pojištění získaných podle právních předpisů jedné smluvní strany (z důvodu splnění podmínek nároku na důchod i bez přihlédnutí k dobám pojištění získaným podle právních předpisů druhé smluvní strany), stanovila tzv. dílčí starobní důchod podle čl. 15 Smlouvy. Skutečnost zdůrazňovanou stěžovatelem, že ve sporné době hradil pojistné do českého důchodového systému, označil krajský soud za nerozhodnou, neboť ve vztahu k tomuto období se uplatní tzv. teritoriální princip, na němž byla založena tehdy platná Dohoda mezi ČSR a SSSR. Nejvyšší správní soud k Dohodě mezi ČSR a SSSR v rozsudku ze dne 30. 4. 2009, č. j. 3 Ads 147/2008-60, uvedl, že se jedná o typ smlouvy uzavřené právě na teritoriálním principu. Určovala tedy, že důchody přiznávají a vyplácejí orgány sociálního zabezpečení té smluvní strany, na jejímž území občané, kteří mají nárok na důchod, trvale bydlí ke dni podání žádosti o důchod. Při přiznávání důchodů a jiných dávek se plně započítává doba zaměstnání na území obou smluvních stran, včetně doby zaměstnání opravňující k přiznání důchodů za výhodnějších podmínek a ve vyšší výměře, přičemž orgány sociálního zabezpečení započítávají dobu zaměstnání, jakož i dobu jiné jemu na roveň postavené činnosti jak ve svém, tak i ve druhém státě bez ohledu na to, jaká část požadované doby zaměstnání připadá na práci v každém z těchto států (viz též rozsudek NSS ze dne 15. 10. 2015, č. j. 5 Ads 126/2015-47). Ze správního spisu vyplývá, že Penzijní fond Ukrajiny potvrdil spornou dobu jako dobu pojištění v ukrajinském systému sociálního zabezpečení, tj. zohlednil ji stěžovateli při přiznání ukrajinského důchodu.

[16] Krajský soud se důkladně vypořádal i s námitkou diskriminační povahy čl. 39 odst. 4 Smlouvy, a to ze všech hledisek, jež přicházela vzhledem k její obecnosti v úvahu (viz bod 23 rozsudku). Stěžovatel s těmito úvahami krajského soudu v kasační stížnosti vůbec nepolemizoval a nijak na ně nereagoval, toliko zopakoval (ve stejné míře obecnosti) své tvrzení obsažené v žalobě. Tuto kasační námitku tak nelze podřadit pod důvody vymezené

pokračování

v § 103 odst. 1 s. ř. s., a proto je nepřijatelná dle § 104 odst. 4 s. ř. s. (viz usnesení NSS ze dne 11. 3. 2026, č. j. 2 Afs 250/2025-24, a judikaturu citovanou v jeho bodech 11 až 13).

IV. Závěr a náklady řízení

[17] Jelikož je kasační stížnost nepřijatelná, Nejvyšší správní soud ji podle § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl.

[18] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 větou první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS). Stěžovatel v řízení nebyl úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Toto právo nenáleží podle § 60 odst. 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. ani procesně úspěšné žalované, neboť se jedná o věc důchodového pojištění.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. dubna 2026

Tomáš Kocourek
předseda
senátu